

# IVN HELDEN E.O.

## JAARBOEK 2023

## JAARPROGRAMMA 2024



## INHOUD

Beste natuurvrienden, .....	4
Activiteiten.....	5
Fietstocht en BBQ .....	6
Jeugdspeeldag, Modderdag en Slootjesdag .....	7
Natuur film avond van Mart Kessels .....	8
Schone Maas.....	8
Halfjaarwandeling Leudal .....	9
Dagwandeling Galgenvenn en /Brachterwald .....	10
We hebben ze gezien en horen vliegen .....	12
Halfjaarwandeling .....	15
Wandeling zwarte grens .....	16
Winterwandeling .....	18
Natuur Educatie (lezingen en films).....	19
Natuurcursus Struinpad .....	21
Bomencursus .....	21
Op zoek naar nachtvlinders .....	25
Film Onder het maaiveld.....	27
Werkgroep activiteiten .....	30
Quickscan werkgroep.....	31
Zoogdieren werkgroep.....	31
Wandelwerkgroep .....	32
Jeugd werkgroep.....	33
Vogel werkgroep .....	35
Jongerenwerkgroep .....	36
Florawerkgroep.....	37
Kruidenwerkgroep .....	38

Natuur Onderhoud -werkgroep .....	38
Educatie werkgroep .....	39
IVN Helden e.o. Organisatie en informatie .....	41
Bestuur .....	41
PR en Leden .....	42
Contributie en Donaties .....	43
Contact Adressen .....	44
Gebruik IVN Lokaal.....	45
Jaarprogramma 2024 (concept).....	46



## BESTE NATUURVRIENDEN,

Weer een jaar voorbij en nu gelukkig weer eens eentje zonder coronaperikelen. Dat was goed te merken bij het aantal deelnemers aan onze activiteiten. Vooral de bomencursus bestaat uit 4 onderdelen, telkens één per seizoen, sprong eruit. We barsten haast uit het lokaal tijdens de theorieavonden en het in het weekend aansluitende praktijkonderdeel. Beide onderdelen werden begeleid door twee enthousiaste gidsen met veel praktijkervaring. Dat is wat het bestuur voornemens is voort te zetten: meer gidsen zien te strikken, met veel kennis van zaken over het te behandelen onderwerp, zodat, ook al ben je al vaker door het betreffende gebied gestruind, je toch op nieuwigheden wordt gewezen, met een passend en leerzaam verhaal erbij. Ga maar eens snel kijken in het jaarprogramma of er iets van je gading bij zit. Nieuwe of aanvullende ideeën zijn natuurlijk altijd welkom. De werkgroepen zijn ook weer benaderd om hun duit in het zakje te doen. Verder een terugblik op onze activiteiten van afgelopen jaar. Ook de herhuisvesting begint nu concrete vormen te krijgen. We kunnen niet wachten tot alles rond is en we voortaan al onze energie aan activiteiten voor leden en andere geïnteresseerden in de natuur kunnen besteden. En nog steeds geldt: iedere vrijwilliger om ons bestuur, werkgroep dan wel vereniging te versterken, wordt met open armen verwelkomd!!

**Rest ons iedereen een actief en natuurvriendelijk 2024 te wensen, in goede gezondheid. Proost!**

Jos Joosten; voorzitter, Harrie Peeters; penningmeester, Maud Duysens; secretaris.



## ACTIVITEITEN



Dit jaar barstte het weer van de activiteiten. Te veel om ze allemaal in detail te beschrijven. Daarom zijn er enkele uitgekozen die we wat meer toelichten.

De nieuwjaarsborrel werd wederom druk bezocht. Trees, Harrie, Annet en Math hadden voor vlaai, de champagne, hapjes en drankjes gezorgd. Er werd gebruik gemaakt van de aula van het Agora college en daar was het met de ouderwetse tafels en stoelen en de kerstverlichting een gezellige boel. Jos bedankte de mensen voor hun inzet in 2022 en bedankte ook de werkgroepen voor hun bijdrage in het jaarprogramma. Iedereen ging na de nodige drankjes en met het jaarboek op zak tevreden huiswaarts.

Ook de jaarvergadering werd zeer goed bezocht. Het huishoudelijk reglement met daarin de betaling aan actieve leden was een onderwerp, waar iedereen goed en inhoudelijk over meesprak. We kwamen met z'n allen tot de conclusie dat betalingen (met uitzondering van gemaakte kosten) niet aan vrijwilligers worden betaald en dat de waarderingen door een hapje of drankje via de werkgroepen kan plaatsvinden. Een mooie conclusie over een onderwerp, dat bij menige andere vereniging tot veel ophef leidt. Natuurlijk kwam ook de huisvesting aan de orde. De voor en tegens van de verschillende opties werden op een rijtje gezet. De uitkomsten geven het bestuur een richting voor de toekomstige keuzes.

Veel kleine en leuke activiteiten werden goed bezocht. Zo was er een gezellige ledenavond met een vogelpresentatie van Niels, Jos Joosten had prachtige foto's van veelal insecten (wantsen, libellen, juffers, sprinkhanen, bijen, vliegen en noem maar op), natuurlijk liet Wim Maassen zien wat er allemaal groeit en bloeit op zijn natuurterrein.

We kregen wat inzicht in de dassenpopulatie en er was een film van de bezoekers van een dode kip, die door een steenmarter was meegenomen.

Ook was er in het voorjaar een bezoek aan het natuurgebied van Wim Maassen "Mueskesven". De bezoekers kregen van Wim een uitgebreide rondleiding en iedereen was verbaasd over de verscheidenheid van planten in dit kleine gebied. Met koffie en vlaai werd er nog lang nagepraat.



Ook de flora wandeling in Steijl was top. Het was een bijzonder gezellige dag onder leiding van gids Angelique Aelen. Bezocht werden de verwilderde gedeelten en gecultiveerde gedeelten in dit kloosterdorp en ook gingen naar de bijzondere kruiden tuin.

## FIETSTOCHT EN BBQ

Dit jaar waren we met zo'n 25 fietsers een mooie groep. Eerst bezochten we de bloemenweide in Kessel en via het veer over de Maas naar Ronkenstein in Reuver te fietsen. Langs de Maas aanschouwden we nog een zogenaamde bermbrand. Het was een lokkertje voor een vrijgezellenfeest. Via de grensweg kwamen we in het

natuurgebied Meerlebroek, waar we in de vogel kijkhut hebben gepicknickt. De tocht ging vervolgens naar Swalmen, waar we een soort Madurodam museum hebben bekeken. Koffie en vlaai was wat lastiger; Emmaus Perspectief was nog niet open, maar door een goede interventie van Hans en Wim konden we toch van lekkere dingen genieten en de winkeltjes bezoeken. Via het veer in Neer retour naar het IVN lokaal, waar we met een heerlijke BBQ en drank de mooie dag hebben afgesloten.



## JEUGDSPEELDAG, MODDERDAG EN SLOOTJESDAG

Deze dagen zijn bedoeld voor alle kinderen van Peel en Maas. De activiteiten zijn bedoeld om kinderen te stimuleren naar buiten te gaan en te genieten van de modder, het zand, de bomen om hutten in te maken en het water om er dieren en amfibieën in te ontdekken. In totaal hebben zo'n 200 kinderen hier gebruik van gemaakt. De jeugd speeldag en de modderdag vonden plaats op de Koeberg een ideale plek voor heerlijk buiten te spelen. De slotjesdag werd bij een natuur liefhebber met en grote vijver gehouden. Deze activiteiten zijn een schitterde reclame voor alles waar IVN voor staat.



## NATUUR FILM AVOND VAN MART KESSELS

Mart is een enthousiast natuurfilmer. Hij liet ons 2 films zien. De eerste ging over de Peel. Mooie beelden over de oude Peel en de natuur. Prachtige opnames waren er van een dassenfamilie. De tweede film ging over de ijsvogel. Mart lichtte de film toe en vertelde hoe hij, door eindeloos geduld van hem en zijn wachtende vrouw, tot de mooie beelden was gekomen.

## SCHONE MAAS



Aangezien er weinig overstromingen waren geweest, was er ook relatief weinig klein plastic te vinden. Met 20 vrijwilligers werd het gebied afgestroopt en de zware jongens



gingen de grote stukken afval (tonnen, camping WC's, banden,. ) te lijf. Met gevaar voor eigen leven werden deze uit het water getrokken en op het droge gelegd. Het uiteindelijk resultaat was aanzienlijk. De koffie en vlaai na afloop waren verdiend.

## HALFJAARWANDELING LEUDAL

Op zondagmorgen 2 april, een lekkere frisse lentemorgen, vertrokken 14 personen, goed gemutst, vanaf de parkeerplaats bij St. Elisabeth's Hof/ Leudalmuseum voor de eerste halfjaarswandeling van ons I.V.N. Helden eo. Een wandeling door het nog "kale", maar wel mooie Leudal. Al snel genoeg spitsten we onze oren voor een fluitende vogel. Deze trok onze volle aandacht. We keken geconcentreerd door de kruinen van de nog bladloze bomen om de fluitteer te ontdekken. En jawel. Hoog in een top van de boom zagen we de veroorzaker van het lente-concert op een tak zitten. Degenen met een verrekijker zagen de zanglijster nog beter.

Met volle teugen genoten we van de ontluikende natuur in het prachtige Leudal. "Er zit schot in", hoorde ik iemand zeggen. Af en toe kwamen we enkele wandelaars, hardlopers en mountainbikers tegen. Het was niet druk in het bos.



Op een gegeven moment kwamen we bij een heel mooi elzenbroekbos met onderbegroeiing van de dotterbloem, bosanemonen en speenkruid. En water natuurlijk. Een goed milieu voor deze lentebloeiërs om te gedijen. De dotterbloem, deze bloeide volop, heeft (kwel)water nodig. De gele bloemen met ronde, hartvormige bladeren en een ronde stengel vallen meteen op. De bosanemoon is een overblijvende plant die

kolonies vormt. De snelle verspreiding komt door de dunne ondergrondse wortels waaruit wit-rose of roodachtige bloemen groeien. De bosanemoon is giftig en verdwijnt zodra de bomen weer volop in de bladeren komen. Het speenkruid is een van de eerste voorjaarsbloeiers Een echte lentebode met de fel gele kroonbladeren. Het is een verwilderde stinze plant. De gele lis stond nog niet in bloei. Deze groeit aan sloten en plassen met zoet water, moerassen en elzenbroekbos. Op diverse plekken zagen we duidelijke beversporen. Terug wandelend langs de Tungelroyse beek (rechts beneden ons) genoten we van de panorama's die het "kale" landschap ons bood. Bij de watermolen eindigde een heel mooie lentewandeling. Gids Jos bedankt!!

## DAGWANDELING GALGENVENN EN /BRACHTERWALD



Deze dagwandeling vond plaats op zaterdag 3 juni 2023. De 22 deelnemers en de organisatie kunnen terug kijken op een prachtige dagtocht van 13,6 km. Omdat de wandeling grotendeels door de bossen van het hoogterras van de Maas verliep, werd het geen uitputtingsslag vanwege de felle zon. Lekker, ontspannen en rustig aan. Wel enkele kleine heuveltjes. De wandelwerkgroep heeft ervoor gekozen om, vanwege de betrekkelijke korte reisafstand, geen bus te laten rijden. Fietsen, per auto of carpoolen waren de opties om bij het vertrekpunt van de wandeling te komen. Het Brachterwald is een beschermd recreatiegebied. Dit is vrij toegankelijk voor wandelaars en fietsers, maar dieren hebben er altijd voorrang.

Om 9:30 uur werd de koffie en vlaai geserveerd op het terras van Boscafé “ de Grens “ oppe Reuver. De wandelroute werd aangegeven door Marie-José en Jos, terwijl Mart onderweg op enkele punten de wandelaars van korte achtergrondinformatie voorzag. Rond de klok van 10:00 uur startten we met de dagwandeling anno 2023.



Al vrij snel kwamen we langs “het Lager” zoals dat in de volksmond genoemd wordt. Na de tweede wereldoorlog vestigden westelijke geallieerden diverse militaire bases en munitiedepots in de Bondsrepubliek Duitsland. Van 1948 tot 1996 lag hier een uitgebreid munitiedepot van het Britse Rijnleger. Eén van de grootste van Europa. Toen dit depot werd afgestoten kwam dit gebied in handen van natuurbeschermingsorganisaties. Vanaf 1998 werden er fiets- en wandelpaden

aangelegd en in 2000 kreeg het de status van natuurgebied. In het heidelandschap van dit grensbos ontstonden veengronden op die plaatsen waar, dicht onder het bodemoppervlak, het regenwater door een ondoorlatende kleilaag werd/wordt opgestuwd. Na flinke regenval is het daar glibberen.

In deze omgeving liggen enkele grafheuvels uit de late Bronstijd (1100 – 800 voor Christus). De doden werden niet meer begraven, maar meestal gecremeerd. De overblijfselen stopte men in een urn. De urn werd vervolgens in een hiervoor gegraven kuiltje gezet en dan kwam er een grasplag op te liggen. Vervolgens werd het kuiltje dichtgemaakt en een laag heuveltje opgeworpen waar omheen een greppel werd gegraven. De voorouders groeven in deze omgeving talrijke kuilen. In deze “ vlasrootputten “ legden ze de stengels van geoogste vlasplanten. Na een gistingsproces waren de houtige delen gescheiden van de vlasvezels. Deze werden dan verwerkt tot linnen. Uit veel van deze tegenwoordig nog zichtbare putten is in het recente verleden het slik verwijderd. Op die manier ontstonden er nieuwe leefgebieden voor dieren en planten. Bijna op het einde van de wandeling passeerden we 2 oude grensstenen. Dit zijn enkele van de zeer weinige oude grensmarkeringen tussen de oude hertogdommen Gelre en Luik die nu nog over zijn. Een markante, historische plek.

Teruggekomen op het eindpunt van de wandeling genoot iedereen zichtbaar van de bestelde consumptie. Het was een mooie wandeling.

## **WE HEBBEN ZE GEZIEN EN HOREN VLIEGEN**

Op 4 augustus organiseerde de vogelwerkgroep van I.V.N. Helden e.o. een excursie naar de mysterieuze nachtzwaluw in de Schadjijkerbossen (Meterik).



Voor vertrek van de excursiewandeling sprak de voorzitter van de vogelwerkgroep, Peter Maessen, een kort welkomstwoord voor de 12 deelnemers. Tevens werden de 2 gidsen van de vogelwerkgroep 't Hökske uit Sevenum voorgesteld: Jan Peters en Noud Janssen. Deze gaven in het kort de belangrijkste informatie over de nachtzwaluw. De nachtzwaluw is geen lid van de zwaluwfamilie, maar een aparte soort. Zij broeden op de grond in heideachtige gebieden van eind mei tot eind augustus. Ze zijn actief in de schemering. Het jagen op grote vliegende insecten o.a. motten is een verklaring van de grote bek met stevige borstels in de mondhoek. Qua spanlengte is hij vergelijkbaar met een koekoek. Het belangrijkste kenmerk is het snorrende geluid, een soort ratelen. Het geluid draagt ca 1 km ver. Bij alarm en in de baltstijd klapt het mannetje tijdens de vlucht met de vleugels. Rond eind augustus vertrekken ze weer naar Afrika.

In de Schadijkerbossen wordt door de leden van vogelwerkgroep 't Hökske uit Sevenum al ruim 20 jaar de nachtzwaluwen geteld. Momenteel zitten we al meerdere jaren op ca 20 territoria.

Rond de klok van 21:15 uur begonnen we aan een korte wandeling naar een zandheuvel/stuifduin met zitbank. Van daar hadden we een prachtig uitzicht over een langzaam dichtgroeïend heidegebied van de Schadijker bossen en een zeer mooie en heldere zonsondergang. Ideaal weer om de nachtzwaluw te spotten. Onder het mom van "Een vogelaar heeft veel geduld" tuurden we, vanaf de zandheuvel, de omgeving af. Kijkend en luisterend. Toen we enkele nachtzwaluwen hadden zien en horen vliegen en ze dus actief waren, liepen we in het bijna donker, naar een plek in de buurt waar veel nachtzwaluwen broeden. Onderweg maakten we al kennis met het aparte, snorrende geluid dat deze vogels maken. Aangekomen op hun broedplek konden we van dichtbij genieten van vliegende, fluitende en biddende nachtzwaluwen. Na ongeveer een half uur gekeken en geluisterd te hebben liepen we, in het donker, terug naar de parkeerplaats. Een bijzondere excursie kwam om 22:15 uur ten einde.

### **Nadere info over de nachtzwaluw**

De mysterieuze nachtzwaluw broedt in Nederland op heidevelden, zandverstuivingen en in open dennenbossen. Ze broeden op de grond, op de kale bodem. De 2 jongen (altijd 2) worden op de grond groot gebracht totdat ze zelfstandig kunnen vliegen. Soms brengen ze 2 legsels groot. De nachtzwaluwen arriveren in de laatste dagen van april en de eerste helft van mei in ons land. Ze vertrekken weer naar Afrika in augustus en september om te overwinteren. Ze foerageren op grote vliegende insecten (nachtvlinders, kevers, schietmotten, vliegen). Het is een uitgesproken zomervogel. Zijn zang piekt in mei en gaat nog door tot begin augustus. Op zwoele avonden begint hun geratel net na zonsondergang. Het is een bruin-grijze vogel, ter grootte van een koekoek, met een ingewikkeld gekleurd verenkleed. Overdag zitten ze met gesloten ogen en perfect gecamoufleerd te rusten op de grond of een dikke tak. Het is een nachtdier. En, door zijn perfecte schutkleur en nachtelijke leefwijze, een onopvallende vogel van de zandgronden. Zij verrichten zonder enige moeite heel ongewone vliegtoeren en allerlei ongewilde wendingen. Het zgn. "bidden" behoort ook tot de mogelijkheden. Het grootste probleem voor de nachtzwaluw vormt het ongeschikt worden van hun leefgebied. Dit wordt versneld door de stikstof die vanuit de lucht neerslaat. Veel heidevelden vergrassen daardoor en het voedsel voor de nachtzwaluwen verdwijnt op die manier. Ook dreigen onbegroeide plekken te verdwijnen zodat de nachtzwaluwen moeite hebben een broedplek te vinden. Ze broeden immers op de grond.

## HALFJAARWANDELING



Om 9:00 uur startte de wandeling met 6 personen vanaf de parkeerplaats bij het Leudalmuseum/ St. Elisabeth's Hof. Via een houten wandelpad liepen we door de bossen om Zorgcentrum St. Elisabeth heen. Terloops wees men op het zgn. "Pesthuisje". Tegenwoordig is dit gebouw in gebruik als evenementenlocatie. We liepen langs de Tongerlose Beek. Ten oosten van de Roggelseweg verandert deze van naam: de Leubeek.

Verderop passeerden we een echt ouderwets, maar nog altijd in gebruik zijnde, bakhuisje. Om woningbrand te voorkomen werden deze bakhuisjes vroeger gebouwd op afstand van de woning/boerderij. In dit bakhuisje was men volop bezig om het vuur op te stoken met "schanzen" of gedeelten daarvan. Het was n.l. bakzondag. Men ging vlaaien bakken. Echt zoals vroeger. Jammer genoeg ontbrak ons de tijd om daarop te wachten.

Al wandelend, pratend en genietend van de omgeving, inclusief de paddenstoelen, kwamen we bij boscafé "de Busjop". Er was in dit bosgedeelte een hardloophwedstrijd aan de gang. Deze renners kregen natuurlijk voorrang. Even verderop stonden we stil bij het "Grafveld Busjop". Deze pre-historische begraafplaats bestaat uit diverse

urnenvelden. De gids gaf hierover kort uitleg. Na een kort stukje lopen stonden we weer even stil bij een gedachtenisplek. Op 18 augustus 1941 crashte in deze buurt een vliegtuig van de Royal Air Force, op weg naar een bombardement op Duisburg. 6 Bemanningsleden zijn tussen de brandende wrakstukken gedood. 3 Bemanningsleden werden door de Duitsers gevangen genomen. Rechts van deze gedachtenisplek ligt de "Spikkerhoeve". Dit was in de 2<sup>de</sup> wereldoorlog een zgn. verzetsboerderij. Vergelijkbaar met "Bovensbos" in Helden. Enkele hectometers verder hielden we een kleine pauze op een houten zitbank langs de over van een meanderende beek. Een heel mooie en rustige rustplek. Al wandelend kwamen we tenslotte weer uit bij de autoparkeerplaats waar we vertrokken waren. Een kop koffie/thee smaakte, na een heerlijke boswandeling, uitstekend.

## WANDELING ZWARTE GRENS



In Kessel-Eik is nog een oude middeleeuwse landweer, de Lankert, in het landschap te zien. Met onze gids Harrie Kuijpers gingen we op een koude zondagmorgen op pad om het landschap rond deze Lankert te ontdekken.

In de 14de eeuw legde Willem VI, heer van Horn, aan de noordgrens van zijn heerlijkheid een aarden grenswal aan: de Lankert. Met deze verdedigingswal, begroeid met doornig struikgewas en aan beide kanten voorzien van een sloot. De landweer bestemd tegen het "inrijden des Heeren vianden van Hoern". Deze vijanden waren muitende soldaten, die met hun plunderingen en veediefstallen het platteland onveilig



maakten. De kilometerslange landweer liep van de oevers van de Maas (richtpunt was de Kerk in Oud-Beesel) tot aan de Peelmoerassen bij Meijel.

Er was dus vele eeuwen tussen dit Ambt Kessel en Neer niet alleen sprake van een dorpsgrens, maar ook van een territoriale grens. Ambt Kessel behoorde tot het hertogdom Gelre (Duits georiënteerd) en Neer viel onder het graafschap Horne (Frans georiënteerd). Waar die grens nu exact lag, is evenveel eeuwen een bron van twist geweest. De grens liep namelijk over "gemene" grond, d.w.z. onontgonnen, niet in cultuur gebracht land, waar de dorpingen hun vee weidden, turf haalden voor de kachel en heide maaiden voor de potstallen. Het belang van de woeste gronden was dus heel groot.



De uiteindelijke grens tussen het graafschap Horne en het hertogdom Gelre kwam dan ook in 1657 iets ten zuiden van deze landweer te liggen en werd duidelijk in het landschap gemarkeerd met een droge greppel, die de "Geckengraef" werd genoemd. Over grote delen van het tracé van deze gekke graaf werd in 1857 het afwateringskanaal gegraven als afwatering van het Peelwater naar de Maas en als waterweg voor de aanvoer van materialen en de afvoer van turf.

Met gids Harrie Kuijpers liepen we langs de Schans (nieuwe; de oude Schans ligt richting de Maas) en kwamen we bij de Keizersbaan (weg voor het vervoer van troepen uit het Duitse Keizerrijk), die weg die in Neer de Spanjardlaan heet. De Honderd Morgen afkomst werd mooi uitgelegd en bij de overblijfselen van de Lanterd, hoorden we de verhalen over de galg die hier in het verleden heeft gestaan.

De Peelrandbreuk heeft mede het landschap met de Maas terrassen gevormd. Hierin liggen oude vennen (Berkvten, Swarte Water) en de moerassen, die in het bepalen van de landsgrens een rol speelden. Bij de Musschenberg werd stilgestaan bij de Romeinse weg die hier heeft gelopen en het oude drielanden punt uit het verre verleden.

Op de terugweg het verhaal over de Wijnbeek beek die zich splitste in 2 beken wat weer tot onenigheid leidde in welke zijtak beek nu de grens vormde. Terug via de Steenbos waar een galg heeft gestaan en waar je mooi kunt zien hoe de windmolens de oude en nieuwe grens markeren. Na zo'n 14 km gingen de 25 deelnemers moe en met veel kennis naar huis

## WINTERWANDELING



De winterwandeling vond plaats op zaterdag 30 december 2023. Dit artikel is slechts een voorbeschouwing omdat de winterwandeling plaats vond na het verschijnen van het "jaarboek 2023". De foto is dan ook van de winterwandeling in 2022.

Bij het voorwandelen was de route op plaatsen zeer modderig ten gevolge van de vooraf gaande langdurige regenval. Of dat op 30 dec. ook zo is moeten we afwachten.

## NATUUR EDUCATIE (LEZINGEN EN FILMS)



IVN is een organisatie die educatie hoog in het vaandel heeft staan. Vandaar dat we veel aandacht schenken aan lezingen, waar je inhoudelijk op bepaalde onderwerpen in kunt gaan. Met onze Peel en Maas zusterorganisaties (Meijel en Baarlo/Maasbree) organiseren we ook lezingen en wandelingen over de natuur.

Zo werd er een avond en morgen gereserveerd over het gebruik van App's bij de determinatie van flora en fauna. Het belang van deze waarnemingen en het opslaan van deze waarnemingen werd door Ilse Hendriks-Beven op een inzichtelijke manier behandeld en op de zondagmorgen werd er druk gedetermineerd, met het "wetenschappelijk" commentaar van Ilse werden de mogelijkheden en valkuilen van de App's aan den lijve ondervonden.

Na de kennis van een presentatie van Anne-Marie van Diepenbeek aangevuld met eigen materiaal van braakballen, verschillende drollen, vraatsporen, schedels en nog veel meer gingen we de zondagmorgen met Wim Maassen naar het Eikerbroek om daar sporen te zoeken. Bij de grote dassenburcht zagen we de sporen rondom een speelboom, de holen (pijpen) met nestmateriaal waren ook duidelijk te herkennen en op verschillende plekken waren er mestputjes van dassen te zien. In het dichte struikgewas vonden we de sporen van wilde varkens, in de bossen de holen van de bosmuis, kortom de morgen was zo voorbij.



Al eeuwenlang zijn mensen gefascineerd door het leven van uilen. Hun nachtelijke, verborgen levenswijze maakt dat dit bijzondere en mysterieuze vogels zijn.

Als je een uil ziet, vallen zijn grote ogen het meest op. Met die ogen ziet hij heel goed, zelfs in het pikkedonker. Daarom gaat hij ook vooral 's nachts op jacht. Maar waar leeft de uil, wat eet hij, hoe klinkt zijn roep, wie zijn z'n vrienden en wat zijn de bedreigingen, is hij echt zo wijs als soms beweerd wordt? Dat soort wetenswaardigheden kwamen we te weten tijdens de kerk- en steenuilenlezing van de VWG van IVN Helden.

Deze uilenlezing werd verzorgd door Geco Visscher van de Vogelwacht Limburg. Dhr. Visscher is de provinciaal coördinator van zowel de kerkuilen- als de steenuilenwerkgroep. Hij is een expert en een begenadigd en enthousiast verteller en weet alles over beide uilensoorten.

Met onze vaste vleermuizen presentatrice Aegidea Grinsven werd de vleermuizen activiteit gestart. Wederom waren er veel (50) belangstellenden, waaronder veel kinderen. Deze stelden de meest uiteenlopende vragen over de tanden van de vleermuis of de vleermuis gevaarlijk is en of de vleermuis naar de tandarts gaat. Ook waren er een aantal kinderen die de vleermuizen hadden bestudeerd en die met moeilijke vragen kwamen. Daarna gingen we de groep wandelen en bij het voetbalterrein werden er een aantal dwergvleermuizen gespot.

## NATUURCURSUS STRUINPAD

Het laatste natuurgebied van de natuurcursus over de landschappen van Peel en Maas ging over het Struinp pad Grashoek. Dit omvat de natuurgebieden het Molentje, Scherliet en het Kwakvors. De oude Peelkanalen, Belgenhoek en het voedselbos liggen in ook dit afgelegen gebied. Toos Wilms en Peter Maessen lieten ons over het struinp pad lopen en vertelden de bijzonderheden over dit mooie natuurgebied.

## BOMENCURSUS



Bomen zijn overal om ons heen: langs wegen, in parken en bossen en verspreid in het landschap. In deze cursusbijeenkomsten maakten we hoofdzakelijk kennis met de soorten loofbomen die men in Nederland tegen kan komen en de planten en dieren die rond die bomen leven. Tevens werden de naaldbomen kort besproken. We kregen o.a. uitleg over hoe een boom is opgebouwd, hoe de boom opgroeit, voedsel maakt. Verder werd uitgelegd waarom bomen hun bladeren laten vallen in de herfst. Veel planten en dieren zijn afhankelijk van bomen. Deze bomen leveren voedsel, schuil- en nestgelegenheid aan vogels, zoogdieren en insecten. Paddenstoelen helpen bomen om te overleven of ruimen bomen op als ze dood zijn.

Deze bomencursus, georganiseerd door de IVN afdelingen van Peel en Maas, bestond uit 8 bijeenkomsten. 4 Dinsdagavonden en 4 zondagmorgens. Elk onderdeel bestond uit een lezing op een dinsdagavond, ondersteund door een schitterende presentatie met soms een kort filmpje en/of eigen gemaakte foto's, gevolgd door een excursie/wandeling op de daarop volgende zondagmorgen. De lezingen werden om beurten verzorgd door Ger Hendriks en Jan Slaats in beurteling het IVN gebouw van het IVN Meijel en het IVN gebouw Helden.

Het programma zag er als volgt uit:

- 28 februari: Nut van bomen door Ger Hendriks in Meijel
- 13 juni: Fauna en insecten rond bomen door Jan Slaats in Helden
- 19 september: Herkenning van bomen door Ger Hendriks in Meijel
- 3 oktober: Bodem, mossen, korstmossen en paddenstoelen onder bomen door Jan Slaats in Helden.

Elke cursusavond werd bijgewoond door 25 tot 30 personen uit diverse woonplaatsen in de regio.

Korte opsomming op hoofdpunten van de behandelde onderwerpen per cursusavond:

28 februari: Inheemse bomen, verschil tussen een boom en een struik, het nut van bomen (lucht zuiveren, bodemwater filteren, bodemverbetering, leefruimte dieren, voedsel, schaduwplekken, voorkomen van erosie, bescherming tegen wind), blestekens, de rol van onderbegroeiing in een bos, soorten bossen, dood hout ( 5%) in een gezond bos, fotosynthese, 2 groeiperiodes per jaar, tiny forest, herkennen van bomen, bladherkenning. Eigen gemaakte foto's van Ger verduidelikten diverse onderdelen van deze avond. Diverse zoekkaarten kunnen een nuttig hulpmiddel zijn bij het opsporen van de namen van de diverse bomen.

13 juni: Stikstofneerslag heeft o.a. een desastreuze uitwerking op eikenbomen op de hogere zandgronden. Dat komt o.a. doordat het bodemleven is aangetast. Hierdoor wordt het strooisel niet afgebroken. Belangrijke elementen komen zo niet meer via de natuurlijke kringloop terug bij de boom. Toedienen van steenmeel kan mogelijk een redding zijn.

Ook werd duidelijk dat de biodiversiteit bij de verschillende bomen sterk varieert. Belangrijk is het herstel van de vitaliteit van de bossen. En dat is cruciaal voor de gezondheid van het bos. Verzuring en periodes van droogte heeft gevolgen voor de bomen. Bij nieuwe bosaanplant is het belangrijk om inheemse bomen te planten in plaats van exoten. Bij deze inheemse soorten kunnen we denken aan o.a. zomereik, beuk, ratelpopulier, hazelaar, veldesdoorn, boswilg. Belangrijk is het insectenleven in en rondom een boom. 2 voorbeelden: In en rondom een Amerikaanse Eik, een exoot, komen maar ongeveer 12 soorten insecten voor. Rondom een inlandse Eik daarentegen ruim 400 soorten. Bij de Zomereik, die tijdens de cursus besproken werd, is die zeer groot en dit betekent dat veel soorten vogels, zoogdieren in insecten afhankelijk zijn van de Zomereik.



19 september: In welke grond kun je welke bomen planten? De bodemkwaliteit is hierbij zeer belangrijk. Watertoevoer regelen. De hoogte van een boom is ook de breedte van een boom (inclusief wortelstelsel). Diverse soorten dennen. De knoppen van een boom. Ook hier zijn zoekkaarten een welkom hulpmiddel. Ger had takjes van diverse bomen meegebracht. Het was aan de cursisten de taak die te determineren. Met of zonder zoekkaart. Soms viel het mee, soms viel het tegen.

3 oktober: De stikstofneerslag kwam nog eens aan bod. Het strooisel hoopt zich op in het bos door verstoring van het bodemleven. Bij verzuring van de grond lossen de

mineralen op en spoelen naar beneden. Dit gaat ten koste van de biodiversiteit. Een te hoge stikstofemissie heeft o.a. tot gevolg dat er steeds meer bladeren niet verteren. Ze blijven liggen en hopen zich op. Calcium, magnesium en kalium spoelen uit. Hierdoor zijn er veel minder kleine geleedpotigen betrokken bij de afbraak van het strooisel en het vrij maken van mineralen. Kortom: voedingsstoffen die normaal weer beschikbaar zouden komen voor de planten en bomen blijven in het strooisel zitten. Vooral eikenbomen hebben hier last van. Gevolg: vermindering van vitaliteit en veel sterfte.

Hoe dit te voorkomen?

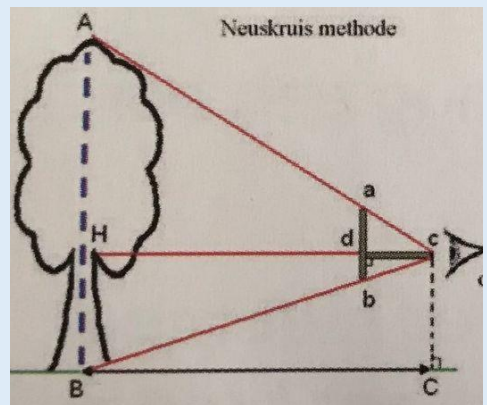
- Ingrijpen bij de bron. Stikstofuitstoot en verzuring tegen gaan.
- Strooien van steenmeel.
- Bodemtransplantatie.

Oververhitte bossen kunnen zelfs CO<sub>2</sub> uitstoten i.p.v. opnemen. Klimaatverandering. De bodem is de basis voor de natuur!!! Een gezonde bodem vormt de basis voor gezonde voeding. Dit is het hoofdthema van de film "Onder het maaiveld". Wat is de rol van dood hout? Dit dood hout is een buffet vol voedingsstoffen voor o.a. mossen, zwammen en 100derden insecten. Dood hout is onmisbaar voor een compleet ecosysteem.

Korstmos is geen mos. Mos is een plantje en heeft meestal stengels en groene blaadjes. Korstmos heeft dat niet. In de winter zijn de kleuren van de korstmossen op zijn mooist. Korstmos groeit op plekken waar mossen niet kunnen groeien. Ze groeien langzaam,

### Wil je weten hoe hoog een boom is?

Neem twee rechte takjes van gelijke lengte. Zet ze op elkaar zodat je een T krijgt. Zet de poot van de T op je neus. Nu heb je een neuskruis gemaakt waarmee je heel gemakkelijk een boom kan meten. Je loopt achteruit, totdat je de bovenkant van de boom gelijk ziet met de bovenkant van de T en de onderkant van de stam met de onderkant van de T. En nu? Neem nu een stuk touw van 1 meter of neem passen van een meter. En meet tot aan de stam van de boom. Zoveel meter hoog is de boom.



Simple hé?! Lukt het niet? Wordt bijvoorbeeld lid van IVN Helden en we laten het je zien!!



een paar millimeter per jaar. Het is een samenwerking tussen een alg en een schimmel. De schimmel levert water en mineralen aan de alg en krijgt daarvoor suikers terug. Hun voedsel halen ze uit de lucht. Sommige korstmossen zijn een uitstekende indicatie voor schone lucht. Ze reageren snel op veranderingen in de luchtkwaliteit. Korstmossen op bomen zijn een goede graadmeter voor de stikstofuitstoot uit de landbouw, verkeer en industrie. Vervuilde gebieden (met veel ammoniak in de lucht) kun je vaak herkennen aan de massale groei van gele korstmossen op vrij staande bomen.

Van de diverse bostypen werd het eiken-beukenbos en het eiken-berkenbos kort besproken.

Na elke cursusavond volgde er op de eerste volgende zondagmorgen een boswandeling. Steeds door een ander bosgebied. De koppeling tussen theorie en praktijk kwam op deze manier goed tot zijn recht. De gidsen Jan Slaats en Ger Hendriks gaven tijdens deze wandelingen duidelijke en begrijpelijke uitleg. Zodoende bleef deze cursus zeer interessant.

Ger en Jan, nogmaals hartelijk dank, namens alle cursisten, voor deze opzet en uitvoering van de bomencursus.

## OP ZOEK NAAR NACHTVLINDERS



In Nederland leven meer dan 2400 soorten vlinders. Een groot deel daarvan zijn macro-

nachtvlinders (ongeveer 865 soorten) of micro-nachtvlinders (heel kleine vlindertjes, ruim 1480 soorten). Er leven nu nog 53 soorten dagvlinders in ons land.



Het verschil tussen dag- en nachtvlinders lijkt heel simpel: dagvlinders vliegen overdag en nachtvlinders 's nachts. Maar dat is niet helemaal waar, want er zijn ook nachtvlinders die overdag vliegen: de dag-actieve nachtvlinders. Ben Mattheij weet alles van deze vaak niet bekende nachtvlinders en was meteen enthousiast bereid om een presentatie op dinsdag 4 juli en op donderdag 6 juli met licht en zoetigheid op zoek te gaan naar de nachtvlinders.



Bijen en vlinders krijgen veel publiciteit als belangrijke bestuivende insecten. Ze zijn tevens een voedselbron voor veel vogels en andere liefhebbers. Maar nog veel ingenieuzer is het eigenlijk dat er ook bestuivers 's nachts deze rol vervullen. Een soort ploegendienst. De hoogste tijd om daar eens wat meer over te weten te komen. De nachtvlinders hebben zo een heel belangrijke rol in ons ecosysteem ingenomen.



Hun variëteit is immens maar is helaas nog maar mondjesmaat bekend bij ons vanwege hun meestal nachtelijke strapatsen en het ongelooflijk knappe camouflagekleed dat ze daarbij dragen.

Vanaf ongeveer een half uur tot een uur na zonsondergang komen de nachtvlinders tevoorschijn. Hoeveel vlinders er te zien zijn hangt natuurlijk ook af van de

weersomstandigheden. Hele harde wind en harde regen zijn niet positief, maar een wat broeierige avond met lichte regen levert daarentegen opvallend veel vlinders en soorten op.

Onze avond was zeer geschikt en om ca. 22.00 uur, rond zonsondergang, kwamen een tiental dapperen in een tuin grenzend aan de Heldense bossen bij elkaar. Bij uitstek een geschikte plek om de vlinders te lokken door op een open plek, midden op het grasveld, een wit laken te spannen met een speciale, fel schijnende, lamp, gericht op het witte laken. Elektrische lampen met ultraviolette straling zijn het meest effectief om vlinders te lokken. De nachtvlinders komen op het licht af, gaan zitten op het laken en raken daarop in een soort ruststand, want door het felle licht lijkt het daarop wel dag. Ook had onze leermeester Ben een of andere smurrie een paar dagen laten gisten. Dit mengsel werd tegen de basten van een paar dennenbomen gesmeerd. Nu was het enkel wachten geblazen. Geduld is een schone zaak: de eerste vlinders en insecten verschenen mondjesmaat, maar naarmate het donkerder, later en wat koeler en vochtiger werd, werd het wachten beloond met de meest prachtig gekleurde nachtvlinders en andere insecten. Hoe later hoe mooier de gasten! Vrijwel iedereen was met een zaklamp gewapend, en op de stroperige massa op de bomen kwamen weer andere vlinders af dan op het witte laken. Ook in verrassend mooi uitgedoste kledij.

## FILM ONDER HET MAAIVELD

Op 23 november 2023 werd de film "Onder het Maaiveld" vertoond voor ongeveer 35 personen in het I.V.N. gebouw in Helden. Bij binnenkomst ontving iedereen een kop koffie of thee. Vervolgens gaf Harrie Peeters een korte inleiding over deze zeer informatieve film. We werden meegenomen op een fascinerende ondergrondse reis (een ongeziene wereld onder onze voeten) waar de microscopische kleine wereld van de bodem tot leven wordt gebracht.



Verwondering en inspiratie voerden hierbij de boventoon. Het doel van deze film is om een structurele verandering teweeg te brengen in de omgang met onze waardevolle bodem en zodoende te zorgen voor het herstel van het bodemleven. Het belang van een gezonde bodem voor de verduurzaming van de voedselproductie speelt hierin een hoofdrol. Tegenwoordig wordt er veel gesproken en geschreven over de natuur en de bodem gezonder maken. Het bodemleven is heel belangrijk voor ons mensen. Maar wat weten wij ervan? Deze film laat zien hoe een bodemvriendelijke moestuin te realiseren valt. Een gezond bodemleven zorgt ervoor dat de aarde water kan vasthouden in natte tijden en tevens kan opslaan voor drogere tijden, water kan zuiveren en koolstof kan opslaan. De bodemdieren recyclen voedingsstoffen in de bodem en helpen bij natuurlijke plaagbestrijding. Deze microkosmos bevat o.a. schimmeldraden die kilometers lang kunnen worden. Zodoende kunnen planten en bomen met elkaar communiceren. Er vindt ook ruilhandel plaats. Jij krijgt suiker, dan krijg ik stikstof. Kortom: Een vitale bodem is zeer belangrijk voor de verduurzaming van voedselproductie. Een rijk bodemleven is tevens enorm belangrijk voor alle leven wat zich boven de grond bevindt: planten, vogels en andere dieren en natuurlijk de mens.

**BODEMDIEREN:** Bodemdieren zijn diertjes die net boven of onder de grond leven. Ze zijn onder te verdelen in 10 hoofdgroepen. Bodemdieren zijn enorm belangrijk voor het gezond houden van de bodem. Ze eten resten op van dode planten en dieren. De

resten die de bodemdiertjes niet kunnen gebruiken, worden door schimmels en bacteriën afgebroken tot voedingsstoffen voor planten. De regenwormen maken door hun gegrave en gewoel de bodem luchtig en mengen zodoende de aarde. Zo kunnen wij de grond gebruiken om voedsel op te verbouwen omdat de bodemdieren de grond gezond maken en houden. En zo zorgt een gezonde bodem voor gezond voedsel.

**KERN VAN HET VERHAAL:** Deze film laat zien hoe een vitale bodem zeer belangrijk is voor de verduurzaming van voedselproductie. Dit gebeurt door de diverse variatie in bacteriën, wormen, schimmels en andere microscopische kleine organismen. De filmmakers hopen dat door deze film het besef doordringt dat wij mensen een onderdeel zijn van de natuur. In plaats van dat wij alles zouden kunnen sturen.



## WERKGROEP ACTIVITEITEN

Werkgroepen heeft IVN op verschillende gebieden. Werkgroepen zijn de basis van de vereniging. Vanuit de werkgroepen worden activiteiten (wandelingen natuuronderhoud) georganiseerd, werkgroepen zorgen voor educatieve lezingen en wandelingen, de flora en fauna werkgroepen voeren natuur tellingen en monitor activiteiten uit en weer andere werkgroepen ondersteunen IVN.

### ***Metten is weten en weten is verbazen!***

Als je door de natuur wandelt en je ziet bloemen, insecten, vogels en soms dieren, dan wil je graag weten wat het voor een soort is. Als je daar achter komt, omdat je mede wandelaar toevallig die kennis heeft of omdat je een slimme app of boekjes bij je hebt, dan komt er al een vorm van verwondering over de waarneming. Doe je meerdere waarnemingen omdat je steeds benieuwd bent en het ook leuk vindt en je je blijft verwonderen over de diversiteit, dan gaan sommige onderzoekers verder. Ze willen hun waarnemingen vergelijken met andere waarnemingen in bijvoorbeeld in een specifiek gebied, hebben andere iets speciaals gevonden, dan gaan ze er ook naar op zoek.

IVN'ers registreren ook veel waarnemingen en zij doen dat gedurende een aantal jaren. Met deze gegevens kunnen ze trends vaststellen en zo vaststellen of het met bepaalde groepen beter of slechter gaat. Bij de werkgroepen kun je lezen, wat er door IVN leden wordt geteld en gemonitord. Wil je meer weten over de onderzoeken die lopen binnen de werkgroepen, neem dan contact op de werkgroep. Hier nog even een overzicht van de "onderzoeken" die IVN jaarlijks uitvoert.

- Dassen inventarisatie: Fauna werkgroep
- Vleermuizen telling: Fauna werkgroep
- Exoten monitoring: Fauna werkgroep
- PPT winter vogel telling: Vogel werkgroep
- Weidevogel telling: Vogel werkgroep
- Bosuilen telling: Vogel werkgroep
- Paddenstoelen monitoring: Flora werkgroep
- Natuurgebieden flora monitoring: Flora werkgroep

## QUICKSCAN WERKGROEP

Ook dit jaar waren Harrie Wilms en Math Ghielen liefs 19 maal actief in de regio Peel en Maas. Het spreekt vanzelf dat dankzij deze inzet de kas van IVN behoorlijk wordt gespekt, wat uiteindelijk ten goede komt aan de leden en hopelijk de nieuwe huisvesting. Al met al een topprestatie van deze jonge knarren!

## ZOOGDIEREN WERKGROEP

De zoogdieren werkgroep (10 personen) inventariseert de zoogdieren. Ook werd samen met de JWG een sporentocht georganiseerd. Voor de volwassenen was er een diersporenavond en een wandeling in de Heldense Bossen. Hier was Wim Maassen onze gids. Samen met Aegidia van Grinsven werd er een lezing en wandeling over vleermuizen georganiseerd op de camping de Heldense Bossen. Een Topper!

### ***Dassenburchten Inventarisatie***

In het late najaar of in de winter worden de dassenburchten in de gemeente Peel en Maas bezocht. Bekeken worden ingangen (pijpen) geteld en rond om een burcht, wordt gekeken of de ingangen belopen zijn en of er nestmateriaal (droog gras, bladeren) voor de ingang ligt. Dit wordt al zo'n 20 jaar gedaan. Het aantal dassenburchten in de Gemeente Peel en Maas is stabiel.

### ***Exoten monitoring***

Jaarlijks doet de zoogdierenwerkgroep ook een inventarisatie of monitoring van exoten met name de wasbeer en de wasbeerhond worden door middel van cameravallen geregistreerd. Tot op heden zijn er in deze cameravallen geen wasbeer of wasbeerhonden gezien.

### ***Vleermuizen monitoring***

De zoogdieren werkgroep monitort ook de vleermuiskelders 't Holtje en in de Schans. In de zomer wordt door een batcounter de bewegingen van de overnachtende vleermuizen geteld. Vleermuizen overwinteren ook in de kelders en met name in de vleermuizen kelder van der Schans zijn een aantal vleermuizen gevonden. Ook organiseert de groep een vleermuizen wandeling en lezing in samenwerking met de camping. Deze activiteit wordt erg goed bezochte en met name veel kinderen op de camping hebben in grote belangstelling voor de mysterieuze vleermuizen.

## WANDELWERKGROEP



IVN Helden heeft een wandelwerkgroep. Deze coördineert de diverse wandelingen die in het jaarprogramma genoemd staan, bereidt deze wandelingen voor en loopt deze wandelingen mee op de dagen zoals die in het jaarprogramma vermeld staan. Het betreft o.a. de dagwandeling, de winterwandeling en de 2 seizoenenwandeling. Het spreekt vanzelf dat alle leden van het IVN Helden, maar ook niet leden, wandelingen kunnen laten opnemen in het jaarprogramma. Tevens coördineert deze wandelwerkgroep wandelingen welke door instanties buiten het IVN worden aangevraagd. Dan worden er gidsen binnen onze IVN-vereniging gezocht die dan kunnen gidsen in het voor hen bekende gebied. Enkele personen binnen onze vereniging zijn bezig om wandeltochten via de IVN-app te ontwikkelen. Een mooie en nuttige uitdaging.



## JEUGD WERKGROEP



De JWG is in 2023 weer zeer actief geweest. DE ACTIVITEITEN DIE DE JWG ORGANISEERT activiteiten zijn:

- Maandelijks activiteit met vaste jeugdleden die lid zijn van IVN Helden

Voor de vaste jeugdleden ligt het accent meer op lekker ontspannen bezig zijn in de natuur, omdat deze kinderen al een lange schooldag achter de rug hebben. Zo hebben we dit jaar weer veel activiteiten buiten gehad, zoals vlotten bouwen voor eenden, speurtocht in het donker, kriebelbeestjes zoeken, enz. Ook hebben we hulp gehad van de Faunawerkgroep. Zij hebben een speurtocht uitgezet waarbij de kinderen diersporen moesten zoeken.

- Lessen en Basisscholen en BSO



Bij de scholen ligt het accent meer op educatie. Dit jaar hebben we veel lessen gegeven over biodiversiteit en hebben we geholpen met de bloemenweide in Kessel. Op andere scholen hebben we les gegeven over de egel, (dieren die de winterslaap houden) en waterdiertjes. Verder nog over de kringloop van bomen. Opvallend is dat we dit jaar gemerkt hebben dat scholen ons meer zijn gaan inhuren voor alle klassen. Dat is dus ook een positieve ontwikkeling.

- Activiteiten voor alle kinderen van Peel en Maas

Voor alle kinderen van de gemeente hebben we 3 activiteiten die elk jaar terugkomen: slootjesdag, modderdag en de natuurspeeldag in de herfstvakantie. Voor modderdag werken we zeer prettig samen met de gemeente en met een tuinder, die ons van water voorziet op de Koeberg.

In totaal heeft de JWG van IVN via de scholen 828 kinderen bereikt, via de JWG 181 kinderen en bij activiteiten voor alle kinderen van Peel en Maas 193 kinderen. Totaal 1202 kinderen. Elk jaar groeien we dus nog. Het aantal vrijwilligers is blijven steken op 9. De JWG hoopt en verwacht dat er komend jaar enkele vrijwilligers bij te krijgen.

## VOGEL WERKGROEP



2023 was een druk jaar voor de vogelwerkgroep. Het begon in januari met een eigen lezing over de nationale vogeltelling en over 25 van de meest bekende tuinvogels. In februari waren de uilen aan de beurt. Een interessante lezing, die veel belangstellenden trok. De uilenlezing wordt verzorgd door Geco Visscher van de Vogelwacht Limburg. Dhr. Visscher is de provinciaal coördinator van zowel de kerkuilen- als de steenuilenwerkgroep. Hij is een expert en een begenadigd en enthousiast verteller en weet alles over beide uilensoorten. Voor deze uilenlezing was de zaal te klein. Op 16 maart was er weer een lezing. Deze keer over roofvogels. Uiteraard een aansprekend onderwerp. Het IVN lokaal was dan ook weer bijna te klein.

Er zijn in 2023 ook diverse wandelingen georganiseerd, o.a. de blauwborstwandeling in de Peel, de bezichtiging van watervogels in het Zwaarveld te Neer, de nachtzwaluwwandeling in Meterik en de Vlakbroekwandeling in Koningslust.

Natuurlijk zijn er ook de jaarlijks terugkerende werkzaamheden verricht. De bosuilenkasten zijn in april gecontroleerd. Helaas met weinig resultaat, 6 jongen en 3 eieren op 17 kasten. De weidevogeltelling viel, evenals voorgaande jaren, ook tegen. Echte weidevogels zoals de grutto, de leeuwerik of de wulp worden zeldzaam in onze streek. In het najaar moesten een aantal bosuilenkasten vervangen worden en is er begonnen met inventarisatie van steenuilenkasten. Het jaar werd traditioneel

afgesloten met de PTT-telling, een wintertelling van aanwezige vogels in telkens dezelfde plaats, nl. Kesseleikerbroek. Er werden 22 soorten en totaal 221 vogels geteld. Deze jaarlijkse telling is bedoeld om de vogelstand in een gebied over een langere tijd te kunnen volgen. Minder leuk was de aankondiging van Ber Geuijen, een zeer deskundig werkgroeplid, dat hij wegens gezondheidsredenen, afscheid moest nemen van de werkgroep.

## JONGERENWERKGROEP



Op dit moment bestaat de werkgroep uit slechts 3 leden. Maar de werkgroep krijgt natuurlijk steeds hulp van alle experts binnen de IVN vereniging en de gemeenschap Peel en Maas. De werkgroep is voornamelijk bezig met de jeugd van het Bouwens College en het Buurtcollege in Panningen. Jaarlijks ondersteunen wij onder andere de beroepskrachten van IVN district Limburg bij de uitvoering van de Jongeren Advies Bureau-projecten en andere projecten voor het voortgezet onderwijs. In 2023 was dat Leerlingen Bouwens bedenken hittebestendige route door Panningen (omroepen.nl). Wij zoeken geschikte projecten, bereiden mee voor, leggen contacten en organiseren en begeleiden het bezoek op de locatie van de projecten.



Tevens benaderen we lokale experts voor de expertmeetings en doen mee aan de beoordeling van de oplevering van de adviezen en de presentaties daarvan. De leden van de werkgroep werken nauw samen met de beroepskrachten van IVN Limburg, Het Bouwens en de gemeente. Jaarlijks bereiken we met de JAB een heel trimester tussen de 50 en 100 jongeren in de leeftijd van ongeveer 16 jaar. Dit werk wordt enorm gewaardeerd door alle betrokken partijen. Afgelopen jaar organiseerden we voor het Bouwens een Maas-clean-up-afvalproject. Met dit project bereikten we 180 brugklassers. De werkgroep beheert ook een Geocache in de Heldense Bossen voor de jeugd die uiteraard ook te gebruiken is door de andere IVN leden. Heb je interesse om mee te doen? Je bent van harte welkom. Meld je bij [jongerenwerkgroep@ivnhelden.nl](mailto:jongerenwerkgroep@ivnhelden.nl)

## FLORAWERKGROEP



De werkgroep vertegenwoordigt IVN Helden op haar vakgebied. In het groenplatform van de gemeente Peel en Maas en het bermenbeheer-overleg is de werkgroep met wisselend succes, al decennia vertegenwoordigd.

De werkgroep heeft jaarlijks 5 bijeenkomsten om natuurgebiedjes te inventariseren. Eenmaal per jaar, verzorgt de werkgroep een uitstapje voor de vereniging.

Afgelopen jaar heeft de werkgroep wederom een paddenstoelworkshop georganiseerd. Het resultaat is in te zien op de website van IVN Helden. U bent welkom om mee te doen met de werkgroep. Meldt u bij [florawerkgroep@ivnhelden.nl](mailto:florawerkgroep@ivnhelden.nl).

## KRUIDENWERKGROEP

Ook komend jaar is de kruidenwerkgroep weer actief! Ze bezoeken kruidentuinen inventariseren wildkruiden en gaan op bezoek bij kruidenvrouwen. Wil je meedoen, mail dan naar [kruidenwerkgroep@ivnhelden.nl](mailto:kruidenwerkgroep@ivnhelden.nl).

## NATUUR ONDERHOUD -WERKGROEP



Het onderhoud bij de Weikes door de 15 man sterke onderhoudsgroep werd wederom maandelijks uitgevoerd. In de Eiker Peel wordt samen met Staatsbosbeheer de poelen onderhouden. Ook het natuurgebiedje van Wim Maassen in het Muskesven werd het gewenst onderhoud gedaan voor een goed natuurrijk landschap. Belangrijk is dat IVN Helden goede banden onderhoud met veel organisaties zoals Natuurrijk Limburg, SBB, Waterschap en de gemeente Peel en Maas. Om dit te kunnen behappen zijn de taken binnen de werkgroep wat verder verdeeld. Veel overleg met de gemeente heeft plaatsgevonden, om het onderhoud in het Kwistbeek overstromingsgebied af te stemmen.

## EDUCATIE WERKGROEP



Verantwoordelijk voor het organiseren van meerdaagse cursussen. In 2023 werd samen met IVN Meijel een bomencursus georganiseerd. In 2024 staan een insecten cursus en een natuur fotografie cursus op het programma. Tevens wordt bekeken welke mooie en leerzame documentaires beschikbaar zijn.





**Binding met  
natuur?**

**Werk je graag  
met  
kinderen?**

**Doe dan mee!**

**Met de  
jeugdwerk-  
groep van  
IVN Helden!**

**Daar krijg je  
geen spijt  
van!**

**Belangstelling?  
Mail dan naar  
[jeugdwerkgroep@ivnhelden.nl](mailto:jeugdwerkgroep@ivnhelden.nl)**



## IVN HELDEN E.O. ORGANISATIE EN INFORMATIE

### BESTUUR

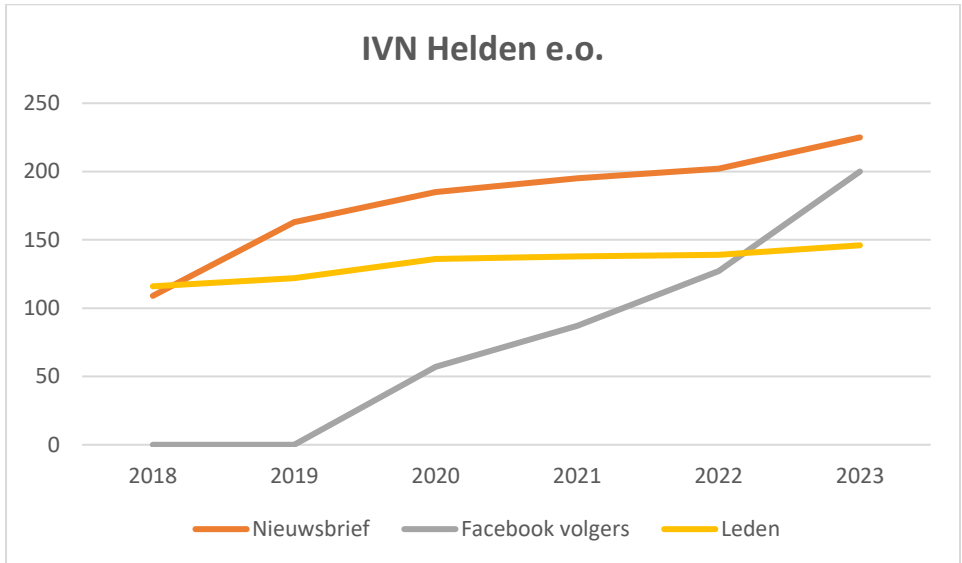
Het bestuur komt maandelijks bij elkaar. Hier een overzicht van de aandachtspunten, waarmee het bestuursleden van IVN Helden zich dan bezig houden.

- **Activiteiten:** Zijn alle activiteiten voor de komende maand geregeld? Dat is de vraag waarmee gestart wordt op een bestuursvergadering. Zijn er sprekers nodig, is de PR op orde, is facilitair op de hoogte en wat is er verder nodig? Ook wordt vooruit gekeken naar de volgende maand en of er zaken zijn, die nog voor de langere termijn moeten worden opgepakt?
- **Interne Organisatie** Hoe staat het met de huisvesting, zijn er ontwikkelingen, moeten we zelf initiatief nemen? Ook de financiën (grotere inkomsten en uitgaven) en ledenmutaties wordt besproken.
- **Externe organisatie** Mailings van IVN / IVN District / IVN Regio-Midden worden besproken en er wordt bekeken of we vanuit IVN actie moeten ondernemen. Ook de binnen gekomen post vanuit het GPF / Plattelandsorganisatie/ MF-Limburg worden doorgenomen.
- **Werkgroepen** Verslagen en andere zaken van de IVN Helden werkgroepen worden benoemd en bekeken wordt of er actie van het bestuur nodig is.
- **En dan wat verder ter tafel komt** Dan blijven er voldoende open eindes, actiepunten en mails over, die even wat aandacht verdienen.

Zo zie je, het zijn vooral lopende zaken die het bestuur bezig houden. Het gebeurt allemaal in een gezellig overleg. Misschien voel jij je óók geroepen om een steentje bij te dragen aan het bestuur? Dit werk is zeker ook heel geschikt om bijvoorbeeld tijdens je studie een paar uurtjes per maand bezig te zijn en zó al ervaring op te doen met bestuurstaken op allerlei gebied. En op alle niveaus, plaatselijk, regionaal en landelijk. Dussss....doe mee en leef je uit !!!

## PR EN LEDEN

De belangstelling voor IVN Helden zien we toenemen. IVN Helden blijft het goed doen! Het ledenaantal is wederom gestegen en we hebben nu zo'n 150 leden. Dat komt tot ook uiting in het lezersbestand van de nieuwsbrief en het aantal volgers op Facebook.



Helaas zijn 2 IVN leden overleden. Paula Görtz (Helden) was 3 jaar lid van IVN Helden e.o. Frans Jacobs (Kessel) was 14 jaar lid van IVN Helden.

Paula, 63 jaren jong, was een non-stop levenskunstenaress en liefhebster van de natuur en ze droeg IVN Helden een heel warm hart toe. Dag Nachtegaaltje, we wensen je een goede reis naar het hemels paradijs. En we zullen je levensmotto "Liefde is er altijd voor elkaar zijn en voor elkaar willen zorgen" verder proberen uit dragen."

Frans, 64 jaren jong, was een plantenkenner en een rustige genietter van de natuur. Vaak ging Frans mee met wandelingen van IVN Helden, Op de foto van de dagwandeling in 2017 zien we Frans in het midden van de groepsfoto. Frans wilde de donaties bij zijn overlijden schenken aan IVN Helden. IVN Helden wil dit gebruiken voor de aankoop van een kindvriendelijk microscoop, die gebruikt kan worden bij de jeugdgroep.

## CONTRIBUTIE EN DONATIES

IVN Helden heeft zich in de ledenadministratie aangesloten bij het landelijk IVN service punt. We zijn gestopt met het innen van het abonnement geld voor de Natuurgids. Hierdoor komt er meer tijd vrij voor de natuur! Wel int IVN Helden nog de donateurs inkomsten en de contributies van de jeugdleden.

DE IVN CONTRIBUTIES ZIJN ALS VOLGT:

- Lid 25€
- Jeugd 15€
- Huisgenoot 14€
- Donateur 15€

Heeft U al een abonnement op De Natuurgids?  
Geef hem cadeau aan familie, vrienden of kennissen.

8 edities per jaar vol interessante artikelen,  
wandelingen, activiteiten en prachtige foto's!

Meldt U aan bij: [jan.natuurgids@gmail.com](mailto:jan.natuurgids@gmail.com)



## CONTACT ADRESSEN

<b>Bestuur</b>	<b>Contact persoon</b>	<b>E-Mail</b>
Dagelijks bestuur	Jos Joosten	<a href="mailto:bestuur@ivnhelden.nl">bestuur@ivnhelden.nl</a>
Voorzitter	Jos Joosten	<a href="mailto:voorzitter@ivnhelden.nl">voorzitter@ivnhelden.nl</a>
Ledenadministratie	Harrie Peeters	<a href="mailto:leden@ivnhelden.nl">leden@ivnhelden.nl</a>
Penningmeester	Harrie Peeters	<a href="mailto:penningmeester@ivnhelden.nl">penningmeester@ivnhelden.nl</a>
Secretaris	Maud Duysens	<a href="mailto:secretaris@ivnhelden.nl">secretaris@ivnhelden.nl</a>
Algemeen	Maud Duysens	<a href="mailto:info@ivnhelden.nl">info@ivnhelden.nl</a>
<b>Ondersteunend</b>		
Gebouwbeheer	Harrie Wilms	<a href="mailto:facilitair@ivnhelden.nl">facilitair@ivnhelden.nl</a>
PR	Harrie Peeters	<a href="mailto:pr@ivnhelden.nl">pr@ivnhelden.nl</a>
Quickscans	Math Ghielen	<a href="mailto:quickscan@ivnhelden.nl">quickscan@ivnhelden.nl</a>
<b>Werkgroepen</b>		
Vogelwerkgroep	Peter Maessen	<a href="mailto:vogelwerkgroep@ivnhelden.nl">vogelwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Florawerkgroep	Toos Wilms	<a href="mailto:florawerkgroep@ivnhelden.nl">florawerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Zoogdierenwerkgroep	Harrie Peeters	<a href="mailto:zoogdierenwerkgroep@ivnhelden.nl">zoogdierenwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Natuuronderhoud	Henk van Loon	<a href="mailto:natuuronderhoud@ivnhelden.nl">natuuronderhoud@ivnhelden.nl</a>
Jeugdwerkgroep	Til Janssen	<a href="mailto:jeugdwerkgroep@ivnhelden.nl">jeugdwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Kruidenwerkgroep	Trees Wilms	<a href="mailto:kruidenwerkgroep@ivnhelden.nl">kruidenwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Jongerenwerkgroep	Toos Wilms	<a href="mailto:jongerenwerkgroep@ivnhelden.nl">jongerenwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Wandelwerkgroep	Mart Christiaens	<a href="mailto:wandelwerkgroep@ivnhelden.nl">wandelwerkgroep@ivnhelden.nl</a>
Educatiewerkgroep	Harrie Peeters	<a href="mailto:educatiewerkgroep@ivnhelden.nl">educatiewerkgroep@ivnhelden.nl</a>
<b>Overleg verbanden</b>		
IVN	Jos Joosten	Bestuur
GPF	Toos Wilms	Florawerkgroep
NM Limburg, Plattelandsorganisatie	Maud Duysens	Bestuur
Dassenwerkgroep P&M	Harrie Peeters	Zoogdierenwerkgroep

## GEBRUIK IVN LOKAAL



### ***Sleutels en toegang tot het gebouw.***

De volgende personen zijn in het bezit van een sleutel Jos Joosten, Harrie Wilms en Harrie Peeters. Zij geven je ook de code voor het beveiligingssysteem. Na opening van de voordeur wordt deze weer afgesloten en wordt de achteringang geopend. Eventueel wordt er een richtingbord aan de vooringang geplaatst. Neem voor de verwarming en internet contact op met Harrie Wilms of Harrie Peeters. Wil je overdag gebruik maken van de accommodatie, stem dit dan af met de leiding van het Buurtcollege.

### ***Opruimen en afsluiten***

Natuurlijk alles opruimen en afwassen. Ook netjes verdelen in de daarvoor bestemde bakken; plastic bij plastic, papier bij papier, etc, net zoals het thuis ook gebeurt. Achterdeur sluiten en bij de voordeur het alarm er weer opzetten en voordeur sluiten.

### ***Internet***

- **Wifi: LVO Gasten**
- **Inlognaam: [gast6@buurtcollege.nl](mailto:gast6@buurtcollege.nl)**
- **Wachtwoord: Welkom#06**

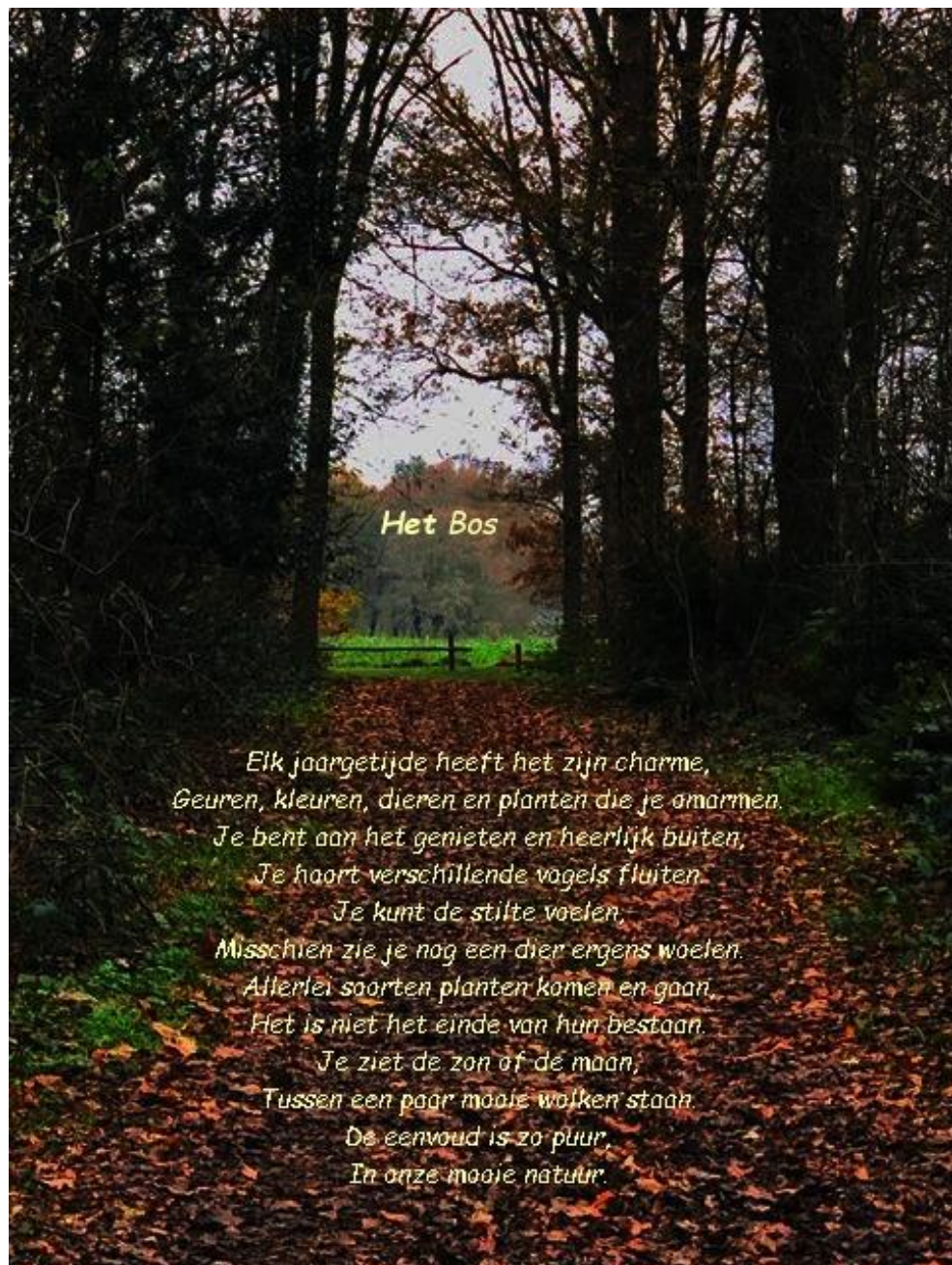
## JAARPROGRAMMA 2024 (CONCEPT)

Het jaarprogramma is dit jaar in overleg met de werkgroepen samengesteld en dat resulteerde in een groter aantal werkgroep gerelateerde activiteiten. Ook aan educatie wordt veel aandacht besteed. **Zet de datums vast in je agenda!**

***Kijk voor actuele data op de website of de nieuwsbrief.***

Datum	Onderwerp	Aanvang	WAAR
4-jan	Nieuwjaars borrel	19:30	IVN Gebouw
9-jan	Bijeenkomst werkgroepen	19:30	IVN Helden
18-jan	lezing tuinvogeltelling	19:30	IVN Helden
15-feb	Jaarvergadering	19:30	IVN Helden
22-feb	lezing over spechten	19:30	IVN Helden
13-mrt	Natuurfilms	19:30	IVN Helden
16-mrt	Schone Maas	09:00	Weerdbeemden
24-mrt	Watervogels excursie	09:00	Zwaarveld Neer
26-mrt	Insecten: Introductie	19:30	IVN Meijel
1-apr	Insecten ontdekken	09:00	Groote Peel
6-apr	Natuur fotografie	09:00	Vogels
7-apr	Voorjaars Wandeling	09:30	Swalmdal
14-apr	Blauwborstwandeling	09:00	Mariapeel
23-apr	Insecten: Zakdragers en bladmineerders	19:30	IVN Helden
28-apr	Insecten ontdekken	09:00	Leudal
2-mei	Dier sporen zoeken		Camping
4-mei	Mueskesven en omgeving	09:00	Mueskesven
11-mei	Flora -dagactiviteit	09:00	Landgoed de Langkkers Leende
18-mei	Vogels ontdekken	09:00	Vlakbroek
21-mei	Insecten: Libellen en juffers	19:30	IVN Meijel
25-mei	Natuur fotografie: Macro	09:00	
26-mei	Insecten ontdekken	09:00	Deurnese Peel
1-jun	Dagwandeling	08:30	Vallei van de Abeek
9-jun	Slootjesdag	10:00	IVN Helden
15-jun	Actieve leden dag		Helden

16-jun	Het Steeltje	09:00	Helden
18-jun	Insecten: Wespen	19:30	IVN Helden
23-jun	Insecten ontdekken	09:00	Romeinerweerd
27-jun	Modderdag	15:00	IVN Helden
4-jul	Nacht van de nachtvlinder		Camping
6-jul	Fietstocht + BBQ	09:00	IVN Helden
16-jul	Insecten: Dagvlinders	19:30	IVN Meijel
21-jul	Insecten ontdekken	09:00	Mariapeel
1-aug	Nachtzwaluw wandeling		Schadijkse bossen
22-aug	Nacht van de vleermuis		Camping
31-aug	Natuur fotografie	09:00	Landschap
3-sep	Insecten: Kevers	19:30	IVN Helden
8-sep	Insecten wandeling	09:00	Waterbloem
21-sep	Bezoek landgoed Reggie	09:00	Heldense Bossen
26-sep	Lezing over het fenomeen trekvogels	19:30	IVN Helden
29-sep	Eurobirdwatch 2024		
3-okt	Hittestress	19:30	IVN Helden
5-okt	Natuur fotografie	09:00	Paddenstoelen
6-okt	Paddenstoel wandeling	09:00	Heldense Bossen
10-okt	Werkgroepen presentaties	19:30	IVN Helden
13-okt	Najaarswandeling	08:30	"Groen long"
17-okt	Kraanvogels	19:30	IVN Helden
26-okt	Nacht van de nacht		
2-nov	Natuurwerkdag	09:00	Kwistbeek
15-nov	Naturalis		
28-nov	Onze natuur het wilde belgie	09:30	IVN Helden
14-dec	PTT-telling	09:00	Kesseleikerbroek
19-dec	Leden voor leden	19:30	IVN Helden
28-dec	Winterwandeling	14:00	



## Het Bos

*Elk jaargetijde heeft het zijn charme,  
Geuren, kleuren, dieren en planten die je omarmen.  
Je bent aan het genieten en heerlijk buiten,  
Je hoort verschillende vogels fluiten.  
Je kunt de stilte voelen,  
Misschien zie je nog een dier ergens woelen.  
Allerlei soorten planten komen en gaan,  
Het is niet het einde van hun bestaan.  
Je ziet de zon of de maan,  
Tussen een paar mooie wolken staan.  
De eenvoud is zo pluur,  
In onze mooie natuur.*